

KÖNÜLLƏRƏ GEDƏN YOLUN AXTARIŞINDA

Afiq MUXTAROĞLU

Əlini qapının dəstəyinə atıb açdınmı üzünə dürlü-dürlü yollar açılır. Bu yol kimini gündəlik qayğılarının çözümlü üçün yaxına, kimini də uzağa aparır. Kimini məktəbə, elmə, biliyə götürən bu yol, kimini də əylənməyə, avaraçılığa, dedi-qoduya yolçu edir. Artıq seçim sənindir, hansı tərəfə getmək səndən asılıdır.

Hər yolun öz çətinlikləri var, enişi-yoxuşu var. Üzü yoxuşa gedənin dizinin yerə gəlməyəcəyinə, eniş aşağı düşənin yumalanıb yıxılmayacağına kim təminat verə bilər? Üstəgəl, bütün bunların dəfələrlə təkrarlanmaq ehtimalı da var. Və hər dəfə gərək ayağa qalxmağı da bacarasan, buna özünü məcbur edəsən. Özünü bu yolun yolçusu hesab edirsənsə, başqa çarən də yoxdur.

“Yeni Yol”un 100-cü, yubiley sayı üçün yazdığım bu yazı təbrikdən daha çox mənim düşüncələrimdən ibarətdir desəm daha doğru olar. O üzdən də fikirlərimin qarışığına inanıram ki, anlayışla qarşılanacaq. Nədən ki, “Yeni Yol” mənim mənəvi övladım misalındadır. Elə bu gün onu ayaqda tutanlar da.

Mənim “Yeni Yol”un bir sıra çətinliklərdən sonra işıq üzü görməsi, nədən qəzetə bu adın seçilməsi, qəzet üçün yazıların və yazarların axtarışının müşkülləri barədə uzun-uzun danışmaq fikrim yoxdur, kimlərdənsə giley-güzar etmək niyyətindən də çox uzağam. O səbəbdən ki, artıq “Yeni Yol” 100-cü dəfə oxucu ilə görüşə çıxır. Görünən dağa nə bələdçi?

“Yeni Yol” hər sayında öz yolunu axtarmaqda idi. Yüzüncü say qədər də bu yolun axtarışında olduğundan əminəm. Ona görə əminəm ki, yol bir anlayış kimi təkcə “Yeni Yol” çalışanları üçün deyil, bütün insanlarımız üçün də özünün çoxmənalılığı ilə fərqlənən bir istiləhdır. “Yol” dilimizin nadir sözlərindədir.

Dilimizdə və ya xalqın yaddaşında “yol”la bağlı az qala yüzlərlə deyimlər yaşamaqdadır ki, həmin deyimlər əski dünyagörüşümüzün, tariximizin gizlinlərini üzə çıxarmaqda yardımçımız ola bilər. Əski türk düşüncəsində “yol” qayda-qanundur, elə indi də bu cür işlənməkdədir. “Yol”un maliyyə anlayışı ifadə etməsi də bəllidir. “Yol” ədəb-ərkan bildiren bir termin dəyəridir. Dində təriqətlərin haqqa gedən yol və ya bu yolu axtarmağa cəhddir. Əski türk düşüncəsi “yol”un insanı saflaşmağa aparacağına və sonunda Tanrı ilə qovuşduracağına inanırdı. O üzdən də yol qutlu, müqəddəs sayılırdı, and yerinə çevrilirdi. Elə bu gün də yola and içənlər var: “Bu getdiyimiz yol haqqı” və ya “Bu Alı yol haqqı”. Sözarası deyim ki, ikinci deyim əski dövrlərdə “Bu Ulu yol haqqı” kimi işlədilir, “Ulu” isə yolu və yolçunu himayə edən mifik personaj kimi qavranılırdı. Sonradan “Ulu” “Alı”ya çevrilmiş, bu şəkildə də işlədilməkdədir. Bəzi yerlərdə isə sözü islam xəlifəsi Əlinin adı ilə eyniləşdirərək sözbirləşməsinə “Əli yol” şəklinə salmışlar ki, bunun da heç bir izahı yoxdur.

Nağıllarımızda da nağıl qəhrəmanları özlərini təsdiq etmək üçün və ya butalarının arxasınca az qala hər addımında bir təhlükə dəf edərək uzun yolçuluğa çıxmalı olurlar. Yalnız bu ağır sınaqlardan keçməklə istəklərinə qovuşub, özlərini təsdiq edə bilirdilər.

Yol təkcə yerimək, gedib-gəlmək anlamında düşünülməmiş, həm də könülləri birləşdirən bir vasitə kimi başa düşülmüşdür. Bu gün də kiminsə qəlbinə, könlünə yol tapmaq üçün çabalamırıqmı? Könüldən könülə yollar görünür demirikmi?

Elə bu ümidlə də yazımın sonuna varmağı düşünürəm. Düşünürəm ki, “Yeni Yol” bundan sonra da keçilmiş, tapdanmış yollara yox deyəcək, öz yolu ilə könüllərə gedib çatmaq istəyindən yorulub, usanmayacaq, həmişə haqqın yanında olmağı özünün məramı biləcək.

Günün mübarək “Yeni Yol”um!

Gürcüstanda yayımlanan və 100-cü sayı nəşr olunan “Yeni Yol” qəzeti Türkiyə və Türkiyə-Gürcüstan münasibətləri ilə bağlı Azərbaycan dilində yayımladığı xəbərlərlə cəmiyyəti doğru məlumatlandırmaqda və yararlı bir əmək sərf etməkdədir. Buna görə “Yeni Yol” qəzetinin 100-cü sayını təbrik edir, gələcək fəaliyyətlərində “Yeni Yol” heyətinə uğurlar arzulayıram.

Fatma Ceren YAZQAN
Türkiyənin Gürcüstandakı səfiri

Yubiley buraxılışınızı təbrik edirik! Biz sizin qəzetinizlə fəal əməkdaşlıq edirik.

Çox sağ olun ki, bütün mövzuları, infrastruktur və başqa əhəmiyyətli layihələri obyektiv olaraq işıqlandırırırsınız.

Ramaz BUDAĞAŞVİLİ
Qardabani bələdiyyəsinin icra başçısı

Gürcüstanda son bir neçə ildə Azərbaycandilli mətbuat orqanlarımız, “Gürcüstan” qəzeti istisna olmaqla, ard-arda qapanmağa başladı. Mən deyirdim ki, həmin dövr ölkəmizdəki milli mətbuat tariximizin ən ağır dövrlərindən idi. Məhz həmin zamanda Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı cəsarətli bir addım ataraq çox uğurlu bir layihə həyata keçirməyə başladı – beləcə “Yeni Yol” qəzeti yarandı və həm köhnə yolları bağlanmaqdan xilas etdi, həm də ağır durumda olan milli mətbuatımızı reanimasiya etdi.

Dəyərli dostum Afiq Muxtarogluğun başçılığı ilə bir müddət işıq üzü görən “Yeni Yol” son iki ili digər dəyərli dostum, gənc yazarımız Azər Musaoğlunun redaktorluğu ilə yoluna davam etməkdədir. Heç də hamar olmayan bu yolda artıq ilk zirvəyə – yüzüncü sayə imza atılır. Öz səhifələrində ədalətli, cəsarət-

li, obyektiv məqalələrə, ədəbi-publisistik yazılara yer verən, mənim üçün də olduqca doğma olan bu qəzeti və onun əziz kollektivini bu münasibətlə təbrik edir, onlara “Yeni Yol”da yeni-yeni zirvələr diləyirəm.

Rafiq HÜMMƏT
Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin
Gürcüstan bölməsinin rəhbəri, şair

“Yeni Yol” qəzetinin yubiley sayı payızın çox əlamətdar günlərinə düşdü. Bu bərəkət, bolluq, bəhər dolu günlərdə nəşrin zəhmətini çəkənləri də, oxucuları da təbrik edirəm.

Qəzetin əlimə keçən saylarını oxumuşam, səviyyəsindən də, əhatə dairəsindən də, məsələlərə baxışından da razı qalmışam. Əminəm ki, bundan sonra da, Gürcüstandakı mətbuatımızın ən yaxşı ənənələrini davam etdirəcək, cəmiyyətin dərin qatlarına nüfuz edəcək, ağırlı problemlərimizi, şanlı səhifələrimizi işıqlandıracaq. Bu çətin və şərəfli yolunuzda uğurlar diləyirəm. “Yeni Yol”unuzun aydınlıq olsun.

Nəriman ƏBDÜLRƏHMANLI
Yazıçı, tərcüməçi

“Yeni Yol” qəzetinin əməkdaşlarını və oxucularını qəzetin 100-cü nömrəsinin işıq üzü görməsi münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm! Milli mətbuatımız uzun və keşməkeşli bir yol keçibdir. Milli mətbuatımızın bünövrəsi 1875-ci il iyulun 22-də “Əkinçi” qəzetinin nəşri ilə qoyuldu. “Əkinçi” qəzetinin banisi Həsən bəy Zərdabi çar Rusiyası dövründə ana dilimizdə – Azərbaycan dilində qəzetin işıq üzü görməsi üçün çox böyük əmək sərf etmişdir, böyük əziyyətlərlə qarşılaşmışdır, qəzet dərc olunanda isə dünyaya yeni övladının gəlməsi qədər sevinmişdir.

Bu gün Gürcüstanda ana dilimizdə mətbu orqanlarının olması sevindirici bir haldır. “Yeni Yol” qəzeti ana dilimizdə olan dərgilər arasında

sevilən və oxunan bir qəzətdir. “Yeni Yol” azad və demokratik qəzətdir, hər kəsin qəzetidir, hər kəs öz fikrini azad şəkildə senzura məruz qalmadan ifadə edə bilər. Bu da “Yeni Yol” qəzetini digər qəzətlərdən fərqləndirən əsas xüsusiyyətdir. Yolunuz hər zaman açıq olsun.

Aygül İSAYEVA

*Beynəlxalq Qafqaz Universitetinin Assosativ
Professoru, İqtisadiyyat üzrə fəlsəfə doktoru*

“Yeni Yol” qəzetinin 100-cü nömrəsinin çıxması münasibətilə qəzetin bütün heyətini, oxucularını təbrik edirəm. “Yeni Yol” qəzetinin bölgədə Azərbaycandilli bir çap mediası olması informasiya qıtlığının aradan qaldırılmasına təkan verdiyinin bir neçə müddətdir ki, şahidi olmuşuq, xüsusilə də Qardabanıda yeganə, oxucular tərəfindən mütəmadi şəkildə böyük bir diqqətlə oxunan ən aktiv qəzet olduğunu biz biliririk və bunu şəxsən izləyirik. Ona görə də bu qəzetə öz işində uğurlar arzu edirik, qəzetin rəhbərliyinə, bütün kollektivinə, əməkdaşlarına dərin təşəkkürümüzü bildiririk və onları bir daha təbrik edirik.

Savalan MİRZƏYEV

Gürcüstan Parlamantinin deputatı

“Yeni Yol” qəzetini 100-cü sayı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm. Bölgəmizdə əhalinin müxtəlif sahələrdə məlumatlandırılması çox önəmli məsələlərdən biridir və mən “Yeni Yol” qəzetinə öz minnətdarlığımı bildirirəm ki, aktiv şəkildə əhalini maarifləndirir, ölkəmizdə və bölgəmizdə baş verən müxtəlif xəbərlər barədə ətraflı məlumat verirlər. Və arzu edirəm ki, bu qəzet uzun illər bölgəmizdə əhalinin müxtəlif sahədə məlumat alması yolunda daha aktiv şəkildə fəaliyyət göstərsin.

Zaur DARĞALLI

Marneuli bələdiyyəsinin icra başçısı

İmperiya dönəmində Qarayazıda “Samqori” adlı bir qəzet çıxırdı. Borçalının, eləcə də Azərbaycanın sayılan qələmlərindən ustad şairlərimiz İsa İsmayilzadə və Arif Mustafazadə ilk yazılarını məhz yuxarıda adını qeyd etdiyim qəzətdə çap etdirmişdilər. Məmməd Həsənlinin, Eyvaz Əlləzoğlunun, Telman Nəzərlinin, Afiq Muxtaroglunun, Tapdıq Yolçunun, Nurhafizin, Əsəd Əliyevin və eləcə də bu sətirlərin müəllifinin ilk mətbu sevinci “Samqori” qəzetilə bağlıdır. (Onu da deyim ki, sadələdiyim adların sırasında iki könül qardaşımız - Eyvaz Əlləzoğlu və Tapdıq Yolçu həmin qəzetin əməkdaşları olmuşlar). Bütün bunları xatırlamağımın səbəbini aydınların anladığına inanıram. Yəni, İndi imzaları geniş bir coğrafiyada tanınan Qarayazılı söz adamları böyük poeziyaya aparən Yola “Samqori”dən çıxıblar.

Hər bir mətbu orqan daşdığı addan başqa həm də bir yoldur. Haçansa “Samqori” də bir yol idi. Amma o yol da Rus imperiyası kimi tarixin

arxivinə gömüldü.

Nə xoş halımıza ki, müstəqil Gürcüstanımızın “Yeni Yol”unu gedənlər sizlərsiniz. Nə xoş halımıza ki, Qarayazımızın “Yeni Yol”una dönmək sizlərə nəsbət oldu. Yeni yoldakı yolçulara uğurlar.

Allahverdi TƏKLƏLİ

Gürcüstan Yazıçılar Birliyinin Azərbaycan bölməsinin rəhbəri, şair

“YENİ YOL” – 100

Azər MUSAOĞLU

azermusaoghlu@gmail.com

Qəzet əlifbadır, qəzet sözdür, qəzet dildir, mədəniyyətdir; fikirləri, sözləri, rəqəmləri öz səhifələrində saxlayan tarixdir, keçmişdir, bu gündür, gələcəkdir; ictimai fikrin formalaşması, bina olması üçün üzünə neçə-neçə fərqli fikirlərin, düşüncələrin hördüldüyü bünövrədir, ideyadır; qəzet bütöv bir icmanın tribunasıdır, səsgücləndiricisidir; bütöv bir millətin yazıçısıdır, müəllimidir, ziyalıdır, alimidir; qəzet güzgüdür, aynadır, necə ki, millətin qəzetini yaratmaq üçün ömrünü sərf etmiş böyük azərbaycanlı Həsən bəy Zərdabi “Əkinçi” qəzetində yazırdı: “Hər bir vilayətin qəzeti gərək o vilayətin aynası olsun. Yəni o vilayətin sakinləri elədiyi işlər, onlara lazım olan şeylər, xülasə onların hər bir dərdi və xahişi o qəzətdə çap olunsun ki, o qəzetə baxan xalqı aynada görər kimi görsün”.

“Yeni Yol” qəzeti də ilk nömrəsindən icmamızın sakin olduğu vilayətin aynası olmağa, xalqın qəzeti olmağa can atdı. Maarifləndirmək, xəbər vermək, agah etmək, işıq salmaq məqsədi ilə YENİ YOLA çıxdı. Düzdür, bu yol heç də hamar olmadı, çətinliklər oldu, amma Həsən bəyin təbiri ilə desək, bu şərəfli yolda bu çətinliyi və zəhməti qəbul etməklə heç də minnət qoymuruq, “Əlbəttə, bu işə girəndə o zəhmətləri biz qəbul etmişik. Ona binaən indi onları izah etməyi lazım bilmirik”. İnsan olduğumuz üçün səhvlər etmək bizim də haqqımızdır, nəzərə alsaq ki, qəzet beş nəfərin əməyinin zəhmətidir, qrammatik, orfoqrafik səhvlərə görə bağışlanmaq da haqqımızdır.

Eyni səhifəsində yaşlı nəsillə gənc nəslin yazılarını dərc edən “Yeni Yol” yaşından, milliyətindən, siyasi və dini baxışından, yaşadığı coğrafiyadan asılı olmayaraq hamının qəzeti olmağa çalışır və bundan sonra da hamı üçün olan bu yolla addımlamağa davam edəcək. Əlbəttə, əgər hamılıqla bunu istəsək, dəstək olsaq. Qəzet üçün ən böyük dəstək oxucu olmaqdır. Düzdür, qəzetin yaşaması üçün maliyyə də vacibdir. Təəssüf ki, icmamız hələ qəzetə pul verib almır. Bunu qeyd etməkdə məqsədim mədəni dilənçilik etmək deyil, sadəcə olaraq diqqətinizi son on il arxaya yönəltməkdir. Baxın, dilimizdə nə qədər qəzet və jurnal çıxırdı, təəssüf ki, hamısı maliyyəsizlikdən öz fəaliyyətini dayandırmalı oldu. Çünki bizdə qəzeti, jurnalı hansısa hökumət və ya qeyri-hökumət təşkilatları maliyyələşdirir. Bu isə uzunömürlü olmur, çünki həmin təşkilatların özü qısaömürlüdür. Əslində isə, qəzeti də, jurnalı da xalq özü maliyyələşdirməlidir – hər sayını pul verib köşklərdən almaqla. Ağrılı yerimiz olan bu mövzunu uzadıb yubiley əhval-ruhiyyəsini qəmli notlara kökləmək istəmirəm. Hamını ürəkdən təbrik etmək istəyirəm.

İlk növbədə “Yeni Yol” qəzetinin ilk redaktoru olmuş gözəl şair, gözəl insan Afiq Muxtaroglunu qəzetin 100-cü sayının işıq üzü görməsi münasibətilə təbrik edirəm! Afiq müəllim bəlkə də o illərdəndir ki, onun estafeti ötürməsi “atalar və oğullar” davasına girişmiş hər iki nəsil üçün örnək olmalıdır və bu məsuliyyətli yolda estafeti məhz Afiq Muxtaroglundan qəbul etmək mənim üçün ikiqat məsuliyyətli oldu. Çünki bu YOLda onu qorumaq və ötürmək var.

“Yeni Yol”un təsisçisi Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatının rəhbəri Musa Hacıyevi həm bu uğurlu layihə münasibətilə, həm də yubiley sayı münasibətilə təbrik edirəm! Həmçinin qəzetin ərəşəyə gəlməsində böyük əməyi olan istedadlı və bacarıqlı dizayner Elsevər Əhmədovu, qəzetin yayım direktoru Hacı Bəkiroğlunu, həmişə yanımızda olan, hər işdə dəstək duran Binəli İslamoğlunu, qəzetimizə təbriklərini ünvanlayan dəyərli ziyalılarımızı, yazarlarımızı və bütün oxucularımızı, xalqımızı “Yeni Yol”un 100-cü sayı münasibətilə ürəkdən təbrik edirəm! “Yeni Yol”umuz uzun və uğurlu olsun!

YENİ YOLDA YÜZÜNCÜ ADDIM

Hacı BƏKİROĞLU
hacibakir@mail.ru

Məncə uğur qazmağın yolu inanmaqdan keçir. Əgər görəcəyiniz işə sənənin inamın yoxdursa o işə başlamasan yaxşıdır. Çünki ürəksiz və inamsız işdə müvəffəq olmağın mümkünsüzdür.

Bizlər də inandığımız və güvəndiyimiz bir heyətlə bu yola yolçu olduq. Uzun illərdir üzərində çalışılan, 2015-ci ildə ilk nəşrinə müvəffəq olunan və bu gün də əlinizdə tutduğunuz "Yeni Yol" qəzeti öz nəşrinə başladı.

Düzdür, Gürcüstanda yaşayan yerli azərbaycanlılar üçün zaman-zaman Azərbaycan dilində qəzetlər, jurnallar, kitablar nəşr olunub, olunur və olunacaq da. Ancaq bu gün əfsuslar olsun ki, məlumatlandırıcı xarakterli jurnallar və qəzetlər barmaqla sayılacaq qədər azdır.

"Yeni Yol" qəzetinin yayımlanmasındakı əsas məqsəd soydaşlarımızı Gürcüstanda gedən proseslərdən, yeni qanunlardan, təhsil sahəsindəki yeniliklərdən xəbərdar etməkdir. Vurguladığım kimi qəzetin ərsəyə gəlməsi asan olmadı, amma bugünkü oxucu kütləsi bir "Yeni Yol" ailəsi olaraq bizi çox sevindirir. Sevinirik ki, kimlərsə səsimizi çatdırma bilirik, kimlərsə ölkədə baş verənlərlə məlumatlandırma bilirik, kimlərsə təhsillə bağlı olan yeniliklərdən xəbərdar edirik.

Bəli, bu gün əlinizdə tutduğunuz qəzet "Yeni Yol"un yüzüncü sayıdır. Yəni ki, bizim sizinlə yüzüncü görüşümüzdür.

Bu yüz görüşdə çalışdıq ki, siz dəyərli oxucularımıza hər yöndən məlumat çatdıraq. Çalışdıq ki, gəncliyimizi, gələcəyimizi bilgiləndirək. Bu sahədə həm özümüz araşdırmalarla bir şeylər öyrəndik, həm də sizlərə bəzi məlumatlar çatdırdıq.

Mənəviyyat bölməsində əlimizdən gəldiyi qədər İslamın gözəlliklərini, incəliklərini, islami qayda-qanunları sizlərə axtarmağa çalışdıq. Ayətlə, hədislə, hikmətli sözlərlə sizin görüşünüzdə gəldik. Gün oldu iman mövzusunun sizinlə müzakirə etdik, gün oldu ədəbdən danışdıq, zaman gəldi ədalətsizliyə qarşı çıxdıq, gah da təmiz dünya, sağlam cəmiyyət haqqında danışdıq.

Zaman-zaman mübarək günlər, məhərrəm, qurban, ramazan haqqında düşüncələrimizi sizinlə bölüştük. Halal qazancın əhəmiyyəti haqqında fikirlərimizi dilə gətirdik. Birlikdən rəhmət doğar deyərək, qəlb qırmağın nə qədər pis alışqanlıq olduğunu müzakirə etdik sizlərlə.

Bəli, əziz oxucular! Bu qədər zaman içərisində sizinlə yüz görüşdük, hər görüşümüzdə sizinlə üz-üzə danışırçasına həyəcan keçirdik. Hər dəfəsində də yeni və ictimai mövzulardan danışmağa çalışdıq.

Bu səbəblə həm siz oxucularımızı, həm redaksiya heyətimizi 100-cü say səbəbiylə səmimi qəlbədən təbrik edirəm. Gələcək saylarda gözəl və mənalı yazılar arzu edirəm. Bu hal mənim üçün çox sevindiricidir ki, əziyyətimizin boşa getmədiyini gördüm.

Bu arada fürsətdən istifadə edib bütün İslam aləmini Həzrət Peyğəmbərin noyabr ayının 8-dəki mübarək doğum günü münasibəti ilə də təbrik edirəm.

"Yeni Yol" qəzeti Gürcüstan cəmiyyəti üçün həqiqətən də böyük əhəmiyyət daşıyan bir qəzetdir. Çünki burada yaşayan bir çox soydaşımız Gürcüstanda olan yeni qanunları, təhsillə bağlı yenilikləri bu qəzet vasitəsilə öyrənir. Həmçinin bu qəzetdə dini sahədə də bir çox mövzulara yer verilir ki, bu da bir müfti kimi məni çox sevindirir.

Bu iş həqiqətən də zəhmət tələb edən bir işdir. Allaha şükürlər olsun ki, onlar bu gün layiqli oxucu kütləsi yığmaqla bu əziyyətin qarşılığını ala biliblər.

Mən "Yeni Yol" ailəsini, bu qəzetin redaksiya heyətini, yazarlarını, oxucularını, əsasən də qəzetin təsisçisi olan Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatını və onun rəhbərliyini qəzetin 100-cü sayının buraxılışı münasibəti ilə səmimi qəlbədən təbrik edir, işlərində uğurlar arzu edirəm.

Hacı Yasın ƏLİYEV
Bütün Gürcüstan Müsəlmanları İdarəsinin
Şərqi Gürcüstan üzrə müftisi

"Yeni Yol" qəzetinin 100-cü sayının işıq üzü görməsi münasibətilə mən də qəzetin daimi bir oxucusu kimi təbrikə qoşuluram. Bu qəzeti ölkəmizdə ana dilimizdə təkcə bir redaksiya kollektivinin, informasiya və ədəbi xarakterli yaradıcılıq sahəsi kimi mətbuatımızın deyil, bütövlükdə xalqımızın həyatında, ictimai fikrin formalaşmasında, dini, mənəvi və mədəni tərəqqinin inkişafı yönündə tariximizdə əlamətdar hadisə olaraq qiymətləndirmək olar. Bu səmərəli işdə bütün redaksiya heyətinə uğurlar diləyirəm.

Hacı Ramin İGİDOV
Gürcüstan Müsəlmanları İdarəsinin şeyxi

Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı yarandığı ilk gündən ölkədə yaşayan azərbaycanlıların, əsasən də gənclərimizin həyatına bir çox yeniliklər gətirmişdir. Bunların ən ümduəsi olaraq "Yeni Yol" qəzetini göstərmək olar. 2015-ci ildə təsis olunmasına baxmayaraq sanki bu mətbuat orqanı həmişə həyatımızda olmuşdur. Qəzetin çox əzmkar bir kollektivi vardır, yəni əsasən gənclərdən ibarət. Ayda iki dəfə işıq üzü görün bu qəzet həyatımızın bütün sahələrini əhatə etməklə yanaşı, çox maraqlı və düşüncəyə vadar edən köşə yazılarıyla yaddaşlara həkk olub. Gürcüstan Azərbaycanlıları Konqresində (GAK) dəfələrlə bizim gənclərlə həmin köşə yazılarını müzakirə etmişik. Bu müzakirələri heç kim planlaşdırmayıb. Necə deyərək, söz sözü çəkib və həmin yazılar masaya yattırdılıb. Xüsusən də Hacı Bəkiroğlunun və Azər Musaoğlunun köşə yazıları.

Qəzetin 100-cü nömrəsinin çapa hazırlanması xəbəri məni də həyəcanlandırdı. Bir daimi oxucu olaraq mən də qəzet haqda öz düşüncələrimi oxucularla bölüşməyi qərara aldım. Təşkilatın rəhbəri

Musa Hacıyevi və bütün yaradıcı kollektivi 100-cü nömrənin işıq üzü görməsi münasibətiylə bütün GAK üzvləri adından təbrik edirəm, Sizlərə daha böyük yaradıcılıq uğurları diləyirəm. İnşallah 100000-ci nömrənin işıq üzü görür və mənim nəvələrim də oxuyar. Sizdən əvvəlki fədakar jurnalistlər nəslinin layiqli davamçıları olmaq və Sizdən sonrakı gələcək nəsillərin jurnalistlərinin şərəfli öndərləri olmaq nəsibiniz olsun.

Hüseyin YUSUBOV
Gürcüstan Azərbaycanlıları Konqresinin sədri

"Yeni Yol" qəzetini, onun kollektivini, başda Musa müəllim və Hacı müəllim olmaqla təbrik edirəm. Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı ilə 10 ilə yaxındır ki, əməkdaşlıq edirik və bu müddət ərzində mən müşahidə etdiyim önəmli bir məqamı çatdırmaq istəyirəm. Bu təşkilatın əl qoyduğu, imza atdığı bütün layihələr çox uğurlu olub, Gürcüstan cəmiyyətinə, Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə birliyinə, milli-mənəvi dəyərlərimizin təbliğinə xidmət edib. Belə uğurlu layihələrdən biri də "Yeni Yol" qəzetidir.

100-cü sayını çap etdiyiniz qəzet çox faydalı mövzuları, önəmli məqamları cəmiyyətə çatdırmaqla məşğul olub. Öz missiyasını - maarifləndirmək və məlumatlandırmaq funksiyasını şərəflə yerinə yetirib. Bir daha qəzetin kollektivini,

oxucularını təbrik edir, bundan sonra da bu şərəfli yolda - "Yeni Yol"da yeni-yeni uğurlar arzulayıram.

Mübariz GÖYÜŞLÜ
Müasir İnkişaf Birliyinin sədri

GÜRCÜSTAN AZƏRBAYCANLILARININ MƏTBUAT TARİXİ (XX ƏSRİN ƏNVƏLLƏRİ)

“Bizim bu dönmə başqa bir dönmədir. Bu dönmədə insanlıq işığı üzərimizdə və üfqümüzə doğacaqdır. Ancaq o günəş işığından zamanında istifadə etmək üçün indidən hazırlıq görmək, fürsəti qaçırmayıb dərdləşməmiş gərəkəkdir. Dərdləşmək, görüşmək, xəbərləşmək, arzu hal etmək üçün təbii ki, ədəbi dilimiz olmalıdır. Bu dil bütün millətlərdə olduğu kimi şübhəsiz ki, mətbəə və mətbuat dilidir. Çünki mətbəəsi və mətbuatı olmayan millətin dili yox hökmündədir. Dili olmayanın da varlığı yox deməkdir”. (“Nəşri-asarə dəvət”, “Qeyrət” mətbəəsi, Tiflis 1905)

Cənubi Qafqazda Azərbaycan dilində ilk mətbuat orqanı 1832-ci ildə Tiflis şəhərində nəşr edilən “Tiflis xəbəri” və 1845-ci ildə yayımlanmış “Qafqazın bu tərəfinin xəbəri” adlı qəzetlər olmuşdur. Ancaq bu qəzetlər müstəqil olmayıb, çar Rusiyasının qanun və istəklərini yerli azərbaycanlı əhaliyə çatdırmaq məqsədi ilə çap edilmişdir. Cənubi Qafqazda Azərbaycandilli ilk milli mətbuatın bünövrəsi kimi Azərbaycanın görkəmli ziyalılarından Həsən bəy Zərdəbinin 1875-ci ildə Bakı şəhərində nəşr etdirdiyi “Əkinçi” (1875-1877) qəzetinin çap tarixi əsas götürülməkdədir. İkiillik qısa ömürlü olmasına rəğmən “Əkinçi” qəzeti Cənubi Qafqazda Azərbaycandilli milli mətbuatın başlanğıcı olmuş və özündən sonra nəşr ediləcək Azərbaycandilli çap orqanlarına bünövrə olmuşdur. Belə ki, buna misal olaraq yenə Tiflis şəhərində çıxarılmış “Ziya” (1879-1880) və “Kəşkül” (1883-1891) qəzetlərini göstərə bilərik. 1891-ci ildə “Kəşkül” qəzetinin bağlanmasıdan sonra uzun illər Cənubi Qafqazda Azərbaycandilli müstəqil bir qəzet və dərginin yayımlanmasına icazə verilməmişdir. XX əsrin əvvəllərində 14 illik bir fasilədən sonra – 1903-cü ildə Tiflis şəhərində azərbaycanlıların tarixində çox önəmli yerə sahib olan “Şərqi-Rus” qəzeti yayım həyatına başlamışdır.

“ŞƏRQİ-RUS” QƏZETİ

“Şərqi-Rus” qəzeti 1903-1905-ci illər arası o dönmə Cənubi Qafqazın siyasi və mədəni mərkəzi olan Tiflis şəhərində görkəmli Azərbaycan ziyalılarının olan Məhəmməd Ağa Şahtaxtılı tərəfindən nəşr edilib. Qəzet siyasi, ictimai və günlük bir qəzet idi. Bu qəzetdə Cənubi Qafqazdakı yerli əhalinin cəhəlatindən, elmin və ağıln önəmindən, qadın haqlarından, dil və əlifbadan, təhsildən, dindən, mədəniyyətdən bəhs edilmiş və digər ictimai və siyasi məsələlərlə bağlı yazılar, məqalələr dərc edilmişdir. “Şərqi-Rus”da Cəlil Məmmədquluzadə, Firudin bəy Köçərli, Abbas Səhhət, Ömər Faiq, Mirzə Ələkbər Sabir, Əli Nəzmi, Məmməd Səid Ordubadi kimi dövrün önəmli ziyalıları çalışmışlar.

Məhəmməd Ağa Şahtaxtılı bir yazısında “Şərqi-Rus” qəzetinin nəşrinin məqsədini bu şəkildə ifadə etmişdir: “Mənim niyyətim Azərbaycan dilində çıxan bu qəzetdən pul qazanmaq deyil, mənim niyyətim ancaq və ancaq xalqımızın tərəqqisi naminə öz ana dilimizdə mətbuat təsis etməkdir”.

“Şərqi-Rus”da çalışan ziyalılar dövrün mətbuat orqanlarında yazdıqları yazılarda Azərbaycan dilində çıxan bu qəzetin onlar üçün sıradan bir mətbuat orqanı olmadığını açıq şəkildə ifadə etmişlər. Bundan dolayı qəzetə böyük əmək vermiş və hər cür çətinliyə razı olmuşlar. XX əsrin əvvəllərində Cənubi Qafqazda azərbaycanlı ziyalılar tərəfindən çıxarılan ilk və tək Azərbaycandilli mətbuat orqanı olan “Şərqi-Rus” qəzeti ziyalıların gözündə siyasi və ictimai problemlərin gündəmə çıxarılmasında yerli əhalinin səsi olacaq bir hədəfə çatması nöqtəyi nəzərdən böyük önəm ərz etməkdəydi.

“QEYRƏT” MƏTBƏƏSİ

1905-ci ildə “Şərqi-Rus” qəzeti borc üzündən öz fəaliyyətini dayandırmalı olur. Şahtaxtılı mətbəəsini satmaq məcburiyyətində qalır. Dövrün məşhur ziyalıları Mirzə Cəlil Məmmədquluzadə, Ömər Faiq Nemanzadə və Ələsgər Bağirov birlikdə mətbəəni satın alırlar. C.Məmmədquluzadənin imtiyaz sahibi olduğu və Ö.Faiqin başçılıq etdiyi yeni mətbəə “Qeyrət” adı altında 1905-ci ildə fəaliyyətə başlayır.

Həm C.Məmmədquluzadə, həm də Ö.Faiq azərbaycanlılar üçün həyatı əhəmiyyət daşıyan belə bir mətbəənin əldən çıxmasını istəmir-dilər. Bu iki böyük ziyalı hər nə olursa olsun bu mətbəəni Şahtaxtılıdan satın almalarının vacibliyindən bəhs edir və borc pul tapmaq məqsədi ilə axtarışa çıxırlar. Nəhayət Ö.Faiq Tiflisdə ticarətlə məşğul olan Ələsgər Bağirov adlı bir taciri mətbəəni almaq üçün razı salır. Ö.Faiq Ələsgər Bağirovun “milli məsələlərdə və maarif işlərində yardım etməyi sevən bir adam” olduğunu qeyd edir. Beləliklə bu iki dost Ə.Bağirovun verdiyi 7 min manatla mətbəəni Şahtaxtılıdan satın alırlar. C.Məmmədquluzadənin imtiyaz sahibi Ö.Faiqin müdir olduğu yeni mətbəə “Qeyrət” adı altında 1905-ci ilin mart ayında fəaliyyətə başlayır.

Soldan sağa: Əli İsgəndər Cəfərzadə, Cəlil Məmmədquluzadə, Həməzət Qəbulov (ayaq üstə), Məcid Qənizadə, Ömər Faiq Nemanzadə (ayaq üstə), Qurbanlı Şərifov. (Tiflis, 1907-ci il)

Mətbəənin ilk elanında deyilirdi: “Tiflisdə “Qeyrət” mətbəəsi türkcə, farsca, ərəbcə, rusca və firəngcə hər növ kitab, məcmuə və hər cür tüccar və divanxana dəftər və kağızları ən gözəl hərf ilə çap edir”. “Qeyrət” mətbəəsində ictimai, siyasi, dini, sənət, pedaqoji, intibah və təqvimlər kimi kitablar rus, ərəb və fransız dillərindən tərcümə edilərək nəşr olunurdu. “Qeyrət” mətbəəsi fəaliyyətə başladıqdan sonra Cəlil Məmmədquluzadə Ömər Faiqlə birlikdə “Torpaq” adlı jurnal nəşr etmək istəmişlər, lakin bu təklifə müsbət cavab almamışlar.

Bu mətbəə o dövrdə çar Rusiyasında hö-

kumətə qarşı sosialist kampaniyasının genişlənməsinə çox kömək etdi və burada təbliğat materialları çap edilərək yayıldı. Azərbaycan ziyalılarının mətbəədəki ən böyük hədəfi ardıcıl kitablar yaymaqla cəmiyyətin gözünü açmaq, demokratik fikirləri yaymaq və cəmiyyətin dini fanatizmə qarşı üsyan etməsinə imkan vermək idi.

Görkəmli Azərbaycan alimi, ədəbiyyatşünas Əziz Mirəhmədov “Qeyrət” mətbəəsini qiymətləndirərkən belə bir fikir irəli sürmüşdür: ““Qeyrət” mətbəəsi eyni vaxtda Tiflisdə Bolşevik Partiyası tərəfindən qurulan Qeyrət Təşkilatı ilə əlaqədardır. Mətbəədə nəşr olunan bir çox əsər işçilərin hərəkatına kömək etmək və müstəqillik məfkurəsini yaymaq məqsədi daşıyırdı”. Ancaq bu fikrin doğru olub olmadığı ciddi bir müzakirə növsusudur. Ə.Mirəhmədov bu fikrini Sovet tarixi kontekstində də qiymətləndirmiş ola bilər. Ancaq onu da söyləmək gərək ki, “Qeyrət” mətbəəsinin sosial-demokratlara və işçilərə kömək etməsi bir həqiqətdir. Əslində bu mətbəədə çap olunmuş kitabların, broşürlərin və risalələrin əksəriyyəti çar Rusiyası dövrü Bakı, İrəvan və Kazan kimi şəhərlərdə bolşeviklərin erməni, gürcü, rus və tatar dillərində çap etdikləri nəşrlərlə eyni məzmunu və təbiətə malik idi.

“Qeyrət” mətbəəsi ümum Azərbaycan Qafqaz mətbəəsinin inkişafında mühüm rol oynadı. Çünki “Molla Nəsrəddin” kimi önəmli bir jurnal 1906-cı ildə bu mətbəədə çap olunmuşdur. Mətbəənin fəaliyyətə başlamasından qısa müddət sonra burada “Nəşri-asarə dəvət” (Əsərlərin nəşrinə dəvət) adlı 36 səhifəlik bir risalə nəşr edilmişdir. Bu risalədə nəşrin cəmiyyət üçün əhəmiyyətindən, mətbəədə nələrin hədəfə alınmasından və hansı fəaliyyətlərin həyata keçiriləcəyindən bəhs edilmişdir. 36 səhifəlik kitabçada millətin gözlərini açmaq, demokratik idealları elan etmək və milləti dini fanatizmə qarşı oyatmaq əsas məqsəd olaraq göstərilmişdir.

1907-ci ildə “Qeyrət” mətbəəsində “Bizə hansı elmlər lazımdır” adlı önəmli bir kitab da nəşr edilir. Bu kitabda məktəblərdə dünyəvi və dini elmlərin tədrisi ilə bağlı yazılar dərc olunub. Kitabda bəzi ziyalılar dünyəvi elmlərin tədrisini müdafiə etsələr də, bəzi ziyalılar dini elmlərin tədrisinin üstünlüyündən bəhs etmişlər.

“MOLLA NƏSRƏDDİN” JURNALI

1905-ci il inqilabından sonra çar Rusiyasının xalqları qismən də olsa siyasi və vətəndaş azadlığı əldə etdilər. İnqilabdan sonra Rusiya müsəlmanları arasında siyasi, ədəbi və ictimai fəaliyyətlər sürətlə inkişaf etməyə başladı. “Molla Nəsrəddin” jurnalı da bu dövrdə meydana çıxdı. Krimda çıxan “Tərcüman” qəzetindən sonra “Molla Nəsrəddin” türk dünyasının ən əhəmiyyətli və nüfuzlu mediasına çevrildi. Milli kimliyin və şüurun formalaşmasında böyük rol oynayan bu jurnal “Molla Nəsrəddinçilər məktəbi” yaratdı. Müasir türk mədəniyyətinin oyanışı, inkişafı, təhsili, sahibliyi və azadlıq qazanması kimi problemlər “Molla Nəsrəddin” jurnalının əsas mövzu-

ları idi. Jurnalın yazıcıları arasında Ömər Faiq və Cəlil Məmmədquluzadədən başqa Mirzə Ələkbər Sabir, Məmməd Səid Ordubadi və dövrün əhəmiyyətli ziyalıları var idi. Jurnalın məzmunu məqalələr, sətir tənqid, yumoristik hekayələr, satirik şeirlər, zarafatlar və karikaturalardan ibarət idi.

1905-ci il 17 oktyabr manifestindən sonra

digər xalqlar kimi Cənubi Qafqazdakı müsəlman türklər də tez bir zamanda çap sahəsində görünməyə başladılar. Ömər Faiq və Cəlil Məmmədquluzadə də eyni zamanda milli bir qəzetin və ya jurnalın nəşrində iştirak etmək üçün uzun səylərdən sonra bütün müsəlman və türk dünyasına təsir edəcək “Molla Nəsrəddin” jurnalını Tiflisdə nəşr etdirməyə müvəffəq oldular. Onlar Tiflisdə rus dilində nəşr olunan “Kukureku” adlı satira jurnalından ilham alaraq bu yola addım atmışlar.

“Molla Nəsrəddin” jurnalının Tiflisdəki binası

“Molla Nəsrəddin” 7 aprel 1906-cı ildə “Sizi deyib gəlmişəm, ey mənim müsəlman qardaşlarım!” şüarı ilə nəşr həyatına başlamışdır. Mirzə Cəlil xatirələrində jurnal haqqında ““Molla Nəsrəddin”i təbiət özü yaratdı, zamanə özü yaratdı” ifadələrini yazmışdır. Ömər Faiq isə XX əsrə damğasını vurmuş jurnalın “böyük bir çətinlik, uzun araşdırma və geniş bir məlumat nəticəsində ortaya çıxdığını, bir inqilaba səbəb olduğunu” ifadə etmiş, “Molla Nəsrəddin”i inqilabi təsir göstərən bir əsər olaraq qiymətləndirmişdir. “Molla Nəsrəddin” təkcə Qafqazda, Rusiyada, İranda və Osmanlıda deyil, Uzaq Şərqdə, Hindistan və Avropada da çox sayda abunəçiyə sahib bir çap orqanı idi.

Cəfər MUSTAFALI

İstanbul Universitetinin doktorantı

“Yeni Yol” qəzetinin yubiley – 100-cü sayı işıq üzü görür. Bu əlamətdar hadisə münasibəti ilə qəzetin redaktor və əməkdaşlarını təbrik edirəm.

Gürcüstanda Azərbaycan dilində elektron və nəşr olunan mətbuat orqanlarının sayının çoxluğu, təbii ki, təqdirə layiq haldır. Bu mətbuat orqanları sırasında dörd ildən artıq fasiləsiz nəşr olunan “Yeni Yol” qəzetinin xüsusi çəkisi vardır. Dünyada və Gürcüstanda baş verən mühüm hadisələr, analitik məqalələr, müəllif fikirləri, gənc qələm ustalarının yazıları regionda geniş oxucu kütləsinin rəğbətini qazanmışdır.

Əsasən yaşlı və orta nəslin nümayəndələrinin dövlət dilini zəif bilməsi və ya bilməməsinə görə gürcü dilində yayımlanan KİV-lərdən yararlanma imkanlarından kənar qalırlar. Nəticədə bu kateqoriyaya aid olan insanlarda informasiya qıtlığı yaranır və cəmiyyətdə baş verən yeniliklərdən xəbərsiz qalırlar. “Yeni Yol” qəzeti

məhz sözü gedən neqativ halı aradan qaldırmaq zərurətindən işıq üzü gördü və hazırda üzərinə götürdüyü məsuliyyətli görəvin öhdəsindən layiqincə gəlir. Bir müddət bu qəzetdə çalışmış bir şəxs kimi “Yeni Yol” mənə daha doğmadır.

Bir daha nəşrin əməksevər gənc kollektivini təbrik edir, zəhməti keçən hər üzvünə möhkəm can sağlığı və yeni yaradıcılıq uğurları arzulayıram.

Yolun açıq olsun, “Yeni Yol”!

Sahib MUSTAFALI

Cəmiyyət üçün ən əsas ünsürlərdən biri də heç şübhə yox ki, maariflənmək və maarifləndirməkdir. Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı da 2006-cı ildən bu yana məhz bu fəaliyyəti həyata keçirir.

Təşkilat eyni zamanda cəmiyyəti də məlumatlandırmaq və maarifləndirmək üçün bir sıra mətbuat fəaliyyətləri ilə məşğuldur. Bunların içərisində cəmiyyətdə öz layiqli yerini tutmuş olan “Yeni Yol” qəzetidir. Bu qəzet vasitəsi ilə cəmiyyət üçün faydalı işlər görən, cəmiyyətin qeydinə qalan quruma şəxsən öz adımdan dərin təşəkkürümü bildirirəm.

İllərdən bəridir cəmiyyətimizin hər kəsimi üçün maariflənmə yönündə böyük səylər göstərən GYMD-yə

və onun nəzdində nəşr olunan “Yeni Yol” qəzetinin redaksiya heyətinə göstərdikləri səylərə görə təşəkkür edir, “Yeni Yol” qəzetinin 100-cü sayı münasibəti ilə təbrik edir və fəaliyyətlərində uğurlar diləyirəm. Daha uzun illər cəmiyyətə faydalı işlər görmələrini arzulayıram.

Cəmiyyətimizin hər bir fərdinə bu yazı vasitəsi ilə səslənmək istəyirəm: gələcəyimizin daha parlaq, daha aydın, daha gözəl, elmi, savadlı, maarif yönündən daha irəli səviyyədə olması üçün bu kimi qurumlara dəstək olaq.

Lamiyə HACIYEVA (Em-inova)

Bütün Gürcüstan Müsəlmanları İdarəsinin Şərqi Gürcüstan müftiliyi üzrə Qadınlar Şöbəsinin sədri

“GÜRCÜSTAN QƏZETİ” – İLK “GÜRCÜ QƏZETİ”

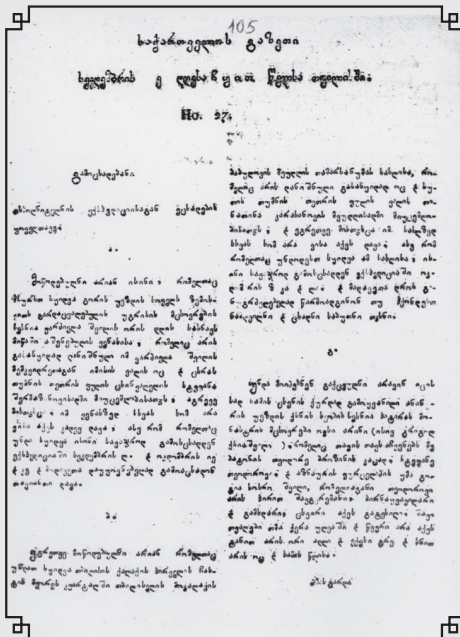
İlk gürcü qəzeti 1819-cu ildə işıq üzü görüb. Qəzet əvvəl “Gürcüstan qəzeti” daha sonra isə “Gürcü qəzeti” adlandırılıb. Gürcü jurnalistlərinin nəşriyyat tarixi “Gürcüstan qəzeti” ilə başlayır. “Gürcüstan qəzeti” o dövrdə Gürcüstanda yeganə dövrü nəşriyyat idi.

Qəzetin nəşr olunma ideyası 1818-ci ildə yaranıb və elə həmin dövrdən də müvafiq işçilərin seçilməsinə və qəzetin nəşri ilə bağlı digər məsələlərin həllinə başlanılıb. 1819-cu il martın 1-i qəzet çap olunmalı idi. Ancaq vəd yerinə yetirilmədi. Qəzet 21 mart tarixində çap olundu. 1819-cu ilin bəyanatında qeyd edirlər ki, qəzetin nəşrinə başlamaq üçün 500 imza lazım idi və 1819-cu ilin 1 martında yetərli sayda imza toplanmadığı üçün qəzetin nəşri gecikir. Qəzet imzalar toplanıqdan sonra nəşr edilir.

Qəzetin 1819-cu il 33-cü nömrəsində qeyd olunur: “Qəzetə yeni səhifə əlavə olunub”. Bu, XIX əsrin gürcü mətbuatı tarixində qəzetin əlavə səhifə ilə nəşr olunması ilə bağlı ilk haldır. “Gürcüstan qəzeti”nin nəşrinə bütöv bir qrup rəhbərlik edirdi. İlk gürcü qəzetinin redaktorunun kim olduğu məsələsi bu günə qədər məlum deyil. Qəzeti Qafqaz Korpusu Qərargahının idarə etməsi məlumdur. “Gürcüstan qəzeti”nin mətbəəsi korpusun mülkü idi və ordu qərargahı evində yerləşirdi. Bu isə o demək idi ki, mətbəəyə, hərbcə və ya qərargah rəhbərliyi ilə əlaqəsi olmayan yad şəxsi buraxmırdılar.

Qəzetə bütün daxil olan yazılar rus dilinə tərcümə olunmalı idi, həmçinin xarici dildən material tərcümə olunmalı, sonra isə hazır olan qəzet gürcü dilinə tərcümə olunaraq çap edilməli idi.

Həmin zaman 1804-cü ilin senzura nizamnaməsi qüvvədə idi və senzordan oyaq şəkildə həmin dövrə nəzarət et-

mək tələb olunurdu. Rusiyanın şərtləri ilə müqayisədə gürcü qəzetinə qarşı senzura həyata keçirmək çətin idi, çünki o zamankı hakimiyyət nümayəndələri gürcü dilini bilmirdilər. Senzor rolunda rəis Yermolov və onun məmurları çalışırdılar.

Gürcü qəzeti birhəftəlik orqan idi və hər cümə günü qəzet çıxırdı. Qəzetin illik dəyəri 3 manat 20 qəpik idi. Qəzet nəşriyyatçıları üçün bu qiymət baha deyildi, ancaq əhali qəzeti almaqda çətinlik çəkirdi. Ona görə də çoxu qəzetin nə olduğunu, bəziləri yazı-oxu bilmirdi və qəzet üçün imza toplamaq çox çətin olurdu.

1819-21-ci illərin “Gürcü qəzeti” dörd səhifəlik idi. Hər səhifə iki sütuna bölünmüşdür. 1820-ci ildən qəzetə müqəddəs Giorginin gerbi vurulur. Qəzet siyasi-ədəbi dövrü orqan rolunu yerinə yetirirdi.

İlk gürcü qəzeti əhalini hakimiyyətin “qaydaları və sərəncamları”, “sərhəd ölkələrin” yenilikləri, həyatın müxtə-

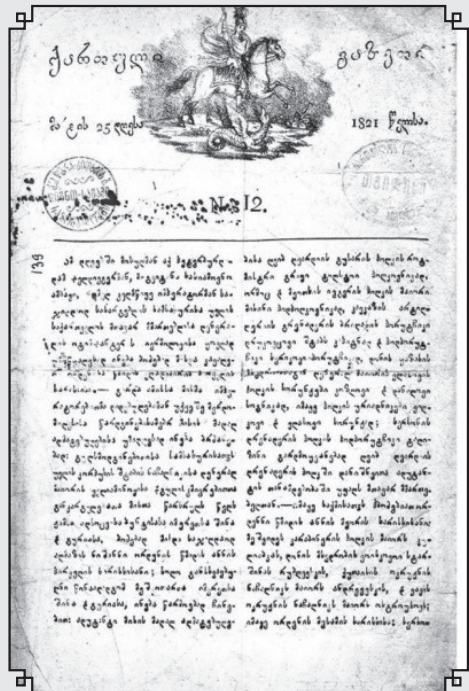
lif sahələrindəki yeni nailiyyətlərlə, ədəbiyyat dünyasından xəbərlərlə tanış etməli idi. Həmin dövrdə yerli əhali Avropa sakinləri ilə yaxınlaşmalı idi. Çar məmurları qəzet yaranan zaman müəyyən məqsədlər üçün qəzetə rəhbərlik edirdilər. Onlar qəzet vasitəsilə şəxsi maraqlarını qorumaq istəyirdilər. Gürcü ictimaiyyəti isə “Gürcü qəzeti”ndən oxucuya vətənin firavanlığı üçün müxtəlif bilgiler verməsini istəyirdi.

Qəzetdə yerləşdirilən material öz məzmununa əsasən üç növ idi: birinci, Gürcüstan həqiqətindən götürülmüş material, ikinci, Rusiya həqiqətinə aid, üçüncü isə, xaricdəki həyatı əks etdirirdi.

Gürcüstan həqiqəti haqqında yazıları qəzet müxtəlif yollarla əldə edirdi. Tbilisidən tələb edirdilər ki, qəzetə imza atanların sayı daha çox olsun, qeyd edirdilər ki, baş verən vacib xəbərlər haqqında qəzetə məlumat yerindən çatdırılsın. Qəzetə müxtəlif müəssisələr və fərdi şəxslər material verirdi.

“Gürcü qəzeti”ndə yayımlanan material öz məzmunu ilə müxtəlif məsələlərə toxunurdu, onlardan hər biri öz dəyəri ilə bir-birindən ciddi fərqlənirdi. Qəzet rəsmi orqan kimi çarın daxili və xarici siyasətini dəstəkləyirdi. Kənd təsərrüfatı haqqında müzakirələr də qəzetdə yer alırdı. O zamankı siniflərin bərabərsizliyi və bu siniflər arasında gedən mübarizə haqqında müəyyən materiallar yerləşdirilirdi. “Gürcü qəzeti”ndə 1820-ci ilin İmereti-Quriya üsyanı haqqında da materiallar çap olunub. Burada beynəlxalq məsələlərlə bağlı Amerika, İngiltərə, Fransa, Almaniya, Türkiyə, Yunanıstan və digər ölkələr haqqında məlumatların müzakirəsinə də rast gəlinir.

Digər çox sayda məsələlər arasında “Gürcü qəzeti”nin nəşriyyatçıları öz səhifələrində təhsilin ictimaiyyət üçün

hansı əhəmiyyətinin olması və bu baxımdan qəzetin hansı rol oynaması haqqında da müzakirə aparırdılar. Qəzet ictimaiyyətin bilik sahəsini genişləndirirdi və gürcü jurnalistikasının inkişafına dəstək olurdu. Qəzet ədəbi həyatdan kiçik hekayələr də nəşr edirdi.

İlk gürcü qəzeti 1821-ci ilin sonuna qədər mövcud oldu. Qəzetin nəşri imzaların az olması ilə dayandırıldı.

“Gürcüstan qəzeti” fikrin formalaşmasında sözünü dedi və gürcü jurnalistikasında öz yerini tutdu.

“Gürcüstan qəzeti” daha sonra isə “Gürcü qəzeti” adlanan ilk gürcü qəzetinin birinci sayının işıq üzü görməsi günü – 21 mart tarixi 1993-cü ildə Gürcüstanın Jurnalistlər Federasiyası və Tbilisi Dövlət Universiteti tərəfindən Gürcü jurnalistikası günü olaraq qəbul edilib.

Mənbə: ambioni.ge

Gürcü dilindən tərcümə: Aynurə ƏLİYEVƏ

Yeni YOL-100

yeni_yol@mail.ru | İCTİMAİ QƏZET | əvəz olunan mətbuat qəzetləri | qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur

QƏZET TARİXİNƏ QISA EKSKURSIYA

Bu gün müasir insanı qəzetsiz təsəvvür etmək çətindir. Bəşirlik qəzet nə vaxt və harada yaranıb? Tarixçilər iddia edirlər ki, ilk qəzet bizim eradan əvvəl təxminən ikinci əsrdə qədim Romada ağac, yaxud gil lövhələr üzərində yazılıb. Yuli Sezar taxta oturandan sonra, artıq ilk rəsmi qəzet hesab olunan “Senatın işləri” adlı bu cür lövhələr hazırlanırdı. Qəzet öz adını “gazetta” adlı İtaliya qəpiyinin adından götürüb.

VIII əsrdə dünyada ilk çapdan çıxmış “Dibao” (Paytaxt bülleteni) adlı qəzetin ana vətəni isə Çindir. Bu qəzet vasitəsi ilə əhaliyə imperatorun vacib və önəmli müraciətləri çatdırılırdı.

XV əsrin ortalarında qəzet tarixində yeni dövr başlayır. Alman ixtiraçı İohann Qutenberq ilk dəfə olaraq metal lövhələrin köməyi ilə çap etmə üsulunu tətbiq edir. Lakin bu dövrdə qəzetləri ancaq yüksək rütbəli insanlar əldə edə bilirdilər. Dünyada və ölkədə baş verənlərdən xəbər tutmaqın yeganə mənbəyi mətbuat olduğu üçün 1650-ci ildə Leypsiqdə (Almaniya) “Einkommenden Zeitungen” adlı qəzet hər gün qeyri-qanun çap edilməyə başladı və bu, qəzet aləmində inqilab yaratdı. İlk keçdikcə, mətbuat sahəsi böyüdükcə, qəzetlər janrlara ayrılmağa başlayır: məlumatlandırıcı, elmi, sosial-siyasi diaaloqlar, müsahibə, tənqid və s.

Qonşu Rusiyada isə ilk qəzet “Kurantı” adlanıb və onun günümüzə qədər saxlanmış ən qədim nüsxəsi 1621-ci ilə aiddir. İlk çap qəzeti isə I Pyotrın vaxtında, 1702-ci ildə Rusiyada satışa çıxarılıb və “Vedomosti” adlanıb.

Azərbaycan mətbuatına gəldikdə isə, Tiflisdə 1832-ci ildə çıxan “Tiflis Əxbarı” və 1838-ci ildə rus dilində çıxan “Zakavkazskiy vestnik”in sonradan Azərbaycan dilində nəşr olunan “Qafqazın bu tərəfinin xəbəri” əlavəsi milli mətbuatımızın yaradılması istiqamətində atılmış ilk addımlar kimi qeyd edilir. Rəsmi bülleten xarakteri daşıyan həmin nəşrlər sözün əsl mənasında hələ qəzet adlandırılı bilməzdi. Milli mətbuatımızın bünövrəsi Həsən bəy Zərdabinin böyük zəhməti nəticəsində 1875-ci ilin 22 iyulunda Azərbaycan dilində öz yayımına başlayan “Əkinçi” qəzeti ilə qoyulur. Ayda iki dəfə 300-400 tirajla nəşr edilən qəzet 1877-ci ildə nəşrini dayandırır.

İlk gürcü qəzeti isə 1819-cu ilin martında işıq üzü görün “Gürcüstan qəzeti” (sonradan “Gürcü qəzeti”) olmuşdur. Gürcü mətbuatı tarixində iz qoyan, 1877-ci ildə qəzet kimi, 1879-1885-ci illərdə isə jurnal kimi çap olunan siyasi və ədəbi mətbuat orqanı “İveria” oldu. “İveria”nın yaradıcısı və redaktoru böyük gürcü şairi, Gürcüstanın azadlığı üçün mübarizə aparan İlia Çavçavadze idi. Hansı ki, “İveria” vasitəsilə hakimiyyətlə mübarizə aparır və ölkənin problemlərini, xalqın tələbini işıqlandırır.

Şənhəyat ELMANQIZI
İ.Cavaxişvili adına Tbilisi Dövlət Universitetinin Tibb fakültəsinin tələbəsi

